

ΜΙΚΚΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΡΜΟΣ

Περὶ τῆς ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις μάλιστα δὲ ἕνεκα τῆς ἀναφορᾶς τῆς πρὸς τὸ χωρίον τοῦ Πλινίου (Nat. hist. XXXVI, 11) σπουδαίας ἐπιγραφῆς, ἣτις ἀνακαλυφθεῖσα ἐν Δήλῳ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Homolle ἐν τῷ Bull. de corr. hell. VII (1883) σελ. 254 κ.έ., ἔγραψε τελευταῖον¹ ὁ κ. J. Six ἐν ταῖς ἐνταῦθα ἐκδιδόμεναις Mitth. d. arch. Inst. XIII (1888) σ. 142 κ.έ. Καὶ παρετέθη μὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐν σ. 149 πιστὸν πανομοιότυπον τῆς ἐπιγραφῆς (ὡσαύτως καὶ ὑπὸ τοῦ Löwy σελ. 3), δὲν θεωροῦμεν ὅμως περιττὸν νὰ παραθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ὁμοίον πρὸς εὐκολίαν τῶν ἀναγνωστῶν.²

ΜΙΚΚΙΑΔΗΣ
 ΑΡΧΕΡΜΟΣ
 ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ ΠΤΗΝΗΝ
 ΕΙΣΤΑΓΑΓΗ ΤΑΥΤΗΝ ΤΗΝ
 ΕΝΝΟΙΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΕΝΕΚΑ ΒΛΑΒΗΣ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΑΠΟΛΕΣΘΕΝ
 ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΣΤΙΧΟΥ, ΣΥΜΠΛΗΡΩΝ ΩΣ ΕΠΕΤΑΙ :

Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς διατριβῆς αὐτοῦ πραγματεύεται ὁ λόγιος Ὁλλανδὸς περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐπιγραφῆς (ἥς περίπου τὸ ἐν τρίτον ἕνεκα βλάβης τοῦ λίθου ἀπωλέσθη), διαφωνῶν ὡς πρὸς τοὺς δύο πρώτους στίχους τὰ μάλιστα πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ εἰς διαφώτισιν τῆς ἐπιγραφῆς ἀσχοληθέντας, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ πειρᾶται, στηριζόμενος ἐπὶ τῶν συμπληρώσεων αὐτοῦ, νὰ ὀρίσῃ ὡς οἷόν τε ἀκριβέστερον τοὺς χρόνους, καθ' οὓς πιθανῶς ἐνεχαράχθη ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος, οὐδὲν σχεδὸν γνωρίζομεν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Χίου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, εἰς οὓς ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφή φαίνεται πάντως ἀναγομένη, ἀποφεύγων νὰ βασανίσω ἐνταῦθα τὰς περὶ ἱστορικοῦ τιнос συμβάντος ὡς αἰτίας τῆς ἐγχαράξεως τῆς ἐπιγραφῆς εἰκοτολογίας τοῦ κ. Six, περιορίζομαι εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν συμπληρώσεων καὶ ἐλπίζω ν' ἀποδείξω ὅτι αἱ περὶ τοῦ ἡμετέρου μνημείου παρατηρήσεις του, καίπερ τὰ μάλα

ἐμβριθεῖς καὶ περισκευμέναι, οὐδὲν ἤττον ἥκιστα ἀποδεχταὶ τυγχάνουσιν οὔσαι, ὡς στηριζόμεναι μᾶλλον ἐπὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παραδόσεως περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς πλαστικῆς, ἢ ἐπὶ τοῦ περὶ σωθέντος ἡμῖν κειμένου τῆς ἐπιγραφῆς.

Ὁρμώμενος ἐκ τῆς ὀρθῆς παρατηρήσεως ὁ κ. Six, ὅτι τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δευτέρου στίχου ὑπάρχον κενὸν πρέπει νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς λέξεως Ε[Φ]ΙΕΙΝ, συμπληρώσεως, ἣν εἶχεν ἤδη προτείνει ὁ Fröhner, ἡγνόμενός δέ, ὡς φαίνεται, ὁ κ. Six¹, καὶ πεπεισμένος ὅτι δι' αὐτῆς ὑποσημαίνεται ὁ ἐν τῷ σχολίῳ εἰς τοὺς Ὀρνιθας τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 573) μνημονευόμενος νεωτερισμὸς τοῦ Ἀρχέρμου, ὅτι δηλ. οὗτος πρῶτος τὴν Νίκην πτηνὴν εἰστάγατο, προσεπάθησε νὰ εἰσαγάγῃ ταύτην τὴν ἔννοιαν εἰς τὸ ἕνεκα βλάβης τοῦ λίθου ἀπολεσθὲν τέλος τοῦ πρώτου στίχου, συμπληρῶν ὡς ἐπεται :

Μικκιάδης τόδ' ἄγαλμα καλὸν πετεεινὸν ἔτευξεν
 Ἀρχέρμου σοφίῃσιν

ὅχι ἐπιτυχῶς κατὰ τὴν γνώμην μου, διότι βεβιασμένη καὶ παρὰ τὰ κρατοῦντα φαίνεται μοι ἡ σημασία αὕτη, ἣν ὁ κ. Six θέλει νὰ ποδώσῃ εἰς τὴν λέξιν σοφίῃσιν τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς (ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαίου ἀγγείου ἐπιγραφῇ « ἄνδρες ἐποίησαν σοφίαισιν καλὸν ἄγαλμα »² οὐδεμίᾳ ἀμφισβολίᾳ ὅτι ἡ λέξις σημαίνει τὴν περὶ τὴν τέχνην δεινότητα τοῦ ἐργασαμένου τὸ ἔργον). Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῶμεν ὡς ὀρθὴν τὴν τοῦ κ. Six ἐρμηνείαν, δὲν βλέπομεν τίνι τρόπῳ δύνανται τὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς νὰ συμφωνῶσι πρὸς τὰ τοῦ μνημονευθέντος σχολίου εἰς τοὺς Ὀρνιθας τοῦ Ἀρι-

¹ Ἠρβ. Bechtel ἐν Abh. d. K. Ges. d. Wiss. zu Göttingen XXXIV σ. 50. Τὴν τε ἀνακοίνωσιν καὶ τὴν παραπομπὴν ὀφείλω τῷ ἐν Μονάχῳ καθηγητῇ κ. R. Schöll.

² Πρὸς C. I. A. IV 2, 422². Ὁμοίον τι ἴσως ἐρρήθη ἐν τῇ ἐπιγραφῇ C. I. A. IV 2, 373,¹ ὅπου ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ συμπληρωτέον ὅχι « σφύζεσθαι » ἀλλὰ « σοφίζεσθαι ». — Περιττὸν νομίζω νὰ ἀνασχευάσω πρὸς τούτοις τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Six ἐν σ. 157 εἰρημένα, ὅτι δηλ. διὰ τοῦ πληθυντικοῦ « σοφίῃσιν » ἀντὶ « σοφίῃ » ἴσως ὑποδηλοῦνται δύο ἔφευρές τῷ Ἀρχέρμῳ, πρῶτον μὲν ὅτι ἐπτέρωσε τὴν Νίκην, δεῦτερον δὲ ὅτι παρέστησεν αὐτὴν πετομένην.

¹ Τοὺς πρότερον περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιγραφῆς γράψαντας μνημονεύει ὁ Löwy Inscr. gr. Bildh. σ. 3 καὶ XVII.

² Ῥητῶς παρατηρῶ ὅτι τὸ ἕνατον γράμμα τοῦ δευτέρου στίχου ἀναμφισβόλως ἦν Ο.

στοφάνους, ὅτι, κατὰ τὴν προτεινομένην συμπλήρωσιν, ὁ μὲν υἱὸς (Ἀρχερμος) δοξάζεται ὡς ὁ ἐφευρέτης, ὁ δὲ πατὴρ ὡς ὁ πρῶτος τεχνίτης ὁ τὰς τοῦ υἱοῦ ἐφαρμοζὼν ἐφευρέσεις. Τίς ποτε δύναται ν' ἀμφισβιάσῃ ὅτι τοιαῦται ἐφευρέσεις δὲν γίνονται παρ' ἀρχαρίων, ἀλλὰ μόνον παρὰ τεχνιτῶν ἰδίᾳ χειρὶ ἐφαρμοζόντων τὰς περὶ τῆς τέχνης θεωρίας των; Ἡ ὑπόθεσις λοιπὸν ὅτι ἄλλος τις ἢ αὐτὸς πρῶτος ὁ ἐφευρέτης (ὁ Ἀρχερμος) ἐποίησεν ἄγαλμά τι τῆς Νίκης κατὰ τὴν περίπυστον ἐφευρέσιν του φαίνεται μοι παντάπασιν ἀπίθανος.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς ἐξεταζομένη ἡ ἐν λόγῳ συμπλήρωσις γραμματικῶς τε καὶ γλωσσικῶς ἀστοχεῖ τοῦ ὀρθοῦ, κατ' ἐμὲ κριτὴν, ὡς διφορούμενη κατὰ τὸ νόημα. Καὶ τῷ ὄντι ὁ κ. Six μεταφράζει: Mikkiades machte dies schöne Bildnis, das fliegend dargestellt ist durch die Erfindung des Archermos, d. h. Mikkiades, der petόμενον παρεστάθη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Ἀρχέρμου». οὐδὲν ὅμως κωλύει νὰ μεταφράσωμεν: Mikkiades machte dies

schöne Bildnis geflügelt nach der Erfindung des Archermos, d. h. Mikkiades, der petόμενον παρεστάθη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Ἀρχέρμου». κατὰ δὲ ταύτην τὴν μετάφρασιν δὲν θὰ ἀνεφέρετο ῥητῶς ὁ τὸ ἄγαλμα ποιήσας τεχνίτης. Τοιαύτας ὅμως ἀμφισβολίας ἀποφεύγει ἡ ἀδρά τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν ποίησις.

Ἄλλ' ἱκανὰ περὶ τούτου· τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς συμπληροῖ ὁ κ. Six:

Ἐκηβόλ[ω αὐτ' ἀνέθηκαν
οἱ Χῆροι, Μέ[λαν]ος πατρῶιον ἄσ[τυ] νέμοντες.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ λέξις «αὐτε» ἢ τὸ ἐν τῇ σελ. 149 σημ. 1 «Ἐκηβόλε σοὶ δὲ» ἐτέθησαν παραπληρώσεως χάριν φανερόν. Ἀλλὰ μικρὸν τὸ κακόν· τὸ κυριώτατον εἶναι ὅτι ὁ κ. Six ἐκλαμβάνει τοὺς ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ ἀναφερομένους «οἱ Χῆροι» ὡς τοὺς τὴν Νίκην ἀναθέντας. Καὶ ὅμως ὅχι μόνον ἡ ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθεῖσα ἐπιγραφή τοῦ νεωτέρου Ἀρχέρμου, ἥς παρατίθημι ἐνταῦθα πανομοιότυπον,¹

ΑΡ + Ε Δ Μ Ο Σ Ε Ρ Ο Ι Β Ξ Ε Ν Ο + Ι Ο Σ
Ι Θ Ι Δ Ι Κ Ε Μ Α Ν Ε Θ Ε Κ Ε Ν Α Θ Ε Ν Ρ Ι Α Ι Ρ Ο Ν Ι Ο + Φ Ι

ἀλλὰ καὶ πλείστοι ἄλλαι μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ δεχθῶμεν ὅτι, ὅταν πρόκηται περὶ ξένων, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τῷ ὀνόματι τοῦ τεχνίτου προστίθεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ἐξ οὗ οὗτος κατάγεται, καὶ τούτου ἕνεκα παρεδέχθησαν ἀδιστάκτως οἱ πλείστοι τῶν περὶ τῆς ἐπιγραφῆς γραψάντων, ὅτι ἐν αὐτῇ περὶ τῶν τεχνιτῶν εἰρημένον ἦν ὅτι Χῆροι ἦσαν. Ἡ δὲ γνώμη αὕτη, ὅτι δηλαδὴ αἱ ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ λέξεις «οἱ Χῆροι» πρέπει νὰ ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἐν τοῖς δυοῖς πρώτοις στίχοις μνημονευθέντας τεχνίτας, ἐπιβεβαιούται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς· ὅπως καὶ ἂν συμπληρωθῇ τὸ σύνολον τῆς ἐπιγραφῆς πῶς νὰ ἀποφύγωμεν τὸ νὰ μὴ κατέχωσι τὰ περὶ τῶν τεχνιτῶν εἰρημένα τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ κειμένου αὐτῆς; Ἐπειδὴ δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐν ἐπιγραφῇ ἀναθήματος ὑπ' ἄλλων ἀνατεθέντος οἱ τεχνίται ἐτέθησαν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μετὰ τῶν ἀναθέντων, μάλιστα δὲ καὶ μείζων παρεχωρήθη αὐτοῖς τιμὴ, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιγραφῆς ἀναφερομένοις, ἀνάγκη καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ ὅπως κοινῶς νο-

μίζεται, τὸ ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ δημοτικὸν ν' ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐν τοῖς προηγουμένοις ὀνομαστὶ ἀναφερομένους τεχνίτας.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Εἰς κύρωσιν ὅμως τῆς γνώμης μας δυνατόν νὰ προστεθῶσιν ἔτι καὶ τὰ ἐξῆς· ὑποτίθεται παρὰ τινων ὅτι ἐπὶ τῆς βάσεως, ἐφ' ἧς ἡ ἐν λόγῳ ἐπιγραφή, ἵστατό ποτε ἄγαλμά τι Νίκης ἀρχαικοῦ ῥυθμοῦ, οὐ μακρὰν αὐτῆς εὑρεθὲν (ἀπεικονίσθη ἐν Mitth. d. arch. Inst. XI (1886) πίν. XI, Α). Καὶ δὲν ἀπεδείχθη μὲν ὅτι ὄντως οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα—φαίνεται μάλιστα ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς

¹ Συνέθεσα αὐτὴν ἐκ τῶν ἐν C. I. A. I, 350^a καὶ IV 2, 373⁹⁵ δημοσιευθέντων τεμαχίων καὶ τρίτου τινός νεωστὶ εὑρεθέντος, ἐδημοσίευσά δὲ τὰ δύο πρῶτα τεμάχια μικροῖς γράμμασιν ἐν τῷ Ἀρχ. Δελτῷ 1888 σ. 118 ἀριθ. 3. Τὸ δεύτερον τεμάχιον ἐδημοσιεύθη ἐν πανομοιότυπῳ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἐφημερίδι (1886 σελίς 134).

Θεωρῶ δὲ τοῦτον τὸν Ἀρχερμον ὡς νεώτερόν τινα, διότι ἡ ἀνάμιξις τῆς Ἀττικῆς γραφῆς μετὰ τῆς Χίας ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιγραφῆς διὰ τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀττικῶν γραμμάτων δεδομένων γνωρισμάτων, ταῦτα δὲ ἔπεισαν καὶ τὸν κ. Kirchhoff (C. I. A. IV 2, 373⁹⁵) ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἀρχερμος πιθανῶς ἔγγονος ἦν τοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος ἀκμάσαντος ὁμωνύμου καὶ ὁμοῦλου τεχνίτου.

ἄνω ἐπιφανείας τῆς βάσεως ἐλλειψοειδὲς κοίλωμα δὲν ἀνταποκρίνεται ἱκανῶς πρὸς τὸ τετραγωνικὸν μέρος, εἰς ὃ κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Petersen (Mitth. ε. ἀ. σ. 372 κ. ἐ.) καταλήγουσι τὰ τοιούτου εἶδους ἀγάλματα τῆς Νίκης—δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅμως ὅτι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν κατεργασίαν τὸ ἐπὶ τῆς βάσεως ἰστάμενόν ποτε ἄγαλμα παρόμοιον ἦν τῷ ἐν Δήλῳ εὑρεθέντι, ἄδηλον δὲ ἂν ἢ ἡμετέρα βάσις τὸ ἄγαλμα Νίκης ἢ Ἀπόλλωνος ἢ ἄλλης τινὸς θεότητος τῶν ἐκεῖ λατρευομένων ἐβάσταζε. Ὅπως ποτ' ἂν ἢ ὅμως δυσκόλως πείθεται τις ὅτι τόσον μικρὸν ἄγαλμα δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς κατάλληλον ἀνάθημα τῆς μεγάλης καὶ πλουσίας Χίου, «ἢ νήσων λιπαρωτάτη εἶν ἀλλὴ κεῖται», πιθανώτερον δὲ εἶναι ὅτι ἦν ἰδιωτικὸν ἀφιέρωμα. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι πολλαχοῦ καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει μάλιστα πολλαὶ εὑρέθησαν ἐπιγραφαί, αἵτινες ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι ποὺ τεχνῖται ἀπαρχὰς τῶν ἔργων αὐτῶν ἀνέθετον τῷ ἐκασταχοῦ πολιούχῳ θεῷ, ἢ ὑπόθεσις ὅτι καὶ ἢ ἐν Δήλῳ εὑρεθεῖσα βάσις ἀνήκεν εἰς ἄγαλμά τι, ὅπερ οἱ ἐν Δήλῳ ἐργαζόμενοι ἐκ Χίου τεχνῖται χάριν ἀποδιδόντες τῷ Δηλίῳ Ἀπόλλωνι (ἢ ἄλλῳ τινι, γενικώτερον εἰπεῖν, τῶν ἐν τῇ νήσῳ λατρευομένων θεῶν) ἀνέθηκαν, ὅταν καταλιπόντες τὸ πάτριον ἔδαφος μετηνάστευσαν εἰς Δῆλον ἢ προσωρινῶς ἐκεῖ μετέβησαν,¹ δὲν φαίνεται πάντως ἀπίθανος. Ἡ δὲ χρῆσις τῆς ἐν Δήλῳ, Νάξῳ καὶ Θάσῳ γραφῆς οὐδόλως μᾶς πείθει ὅτι ὀριστικῶς ἐκεῖ μετόκησαν.²

Ἐκ τῶν εἰρημένων κατεδείχθη, νομίζω, ὅτι δὲν ἠδυστόχησε τοῦ ὁρθοῦ ἢ τοῦ κ. Six συμπλήρωσις τῆς ἐπιγραφῆς. Ὑπ' ὅψει δ' ἔχων καὶ τὰ πρότερον

περὶ αὐτῆς δημοσιευθέντα ἐπιχειρῶ ἐνταῦθα ἀρμοδιωτέραν ὥς γέ μοι δοκεῖ συμπλήρωσιν.

Ἀφοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, αἱ πρῶται λέξεις τοῦ τρίτου στίχου «οἱ Χιοί» πρέπει ν' ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἐν τοῖς προηγούμενοις δυοῖς στίχοις ὀνομασθέντας τεχνίτας, ὥστε οὐ μόνον ἐν τῷ 1^ῳ στίχῳ, κατὰ τὴν παρὰ πάντων ἀσπαστὴν γενομένην ἀνάγνωσιν «Μικκιάδης» κατ' ὀνομαστικὴν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δευτέρου ἐπίσης κατ' ὀνομαστικὴν «Ἀρχερμος» πρέπει ν' ἀναγνώσωμεν, ἀνάγκη (ἀφοῦ καὶ παρ' ἡμῶν αὐτῶν ὡς ὁρθοτάτη ὑπολαμβάνεται ἢ τῶν κ.κ. Six καὶ Fröhner συμπλήρωσις «σοφίησιν») νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἕτερον τῶν δύο εἰς παρελείφθη ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ τῶν στίχων³ ἢ ὑπὸ τοῦ χαράξαντος αὐτοὺς ἐν τῷ λίθῳ χαράκτου, νὰ δεχθῶμεν δηλ.: ὅτι συνέβη καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ ἐν τῇ ἐν C. I. A. IV, 2 ὑπ' ἀρ. 477^h δημοσιευθεῖσῃ ἐπιγραφῇ.

Ἀνθρωπε, ὅς(σ)τεῖχει[ς] καθ' ὁδὸν φρασὶν ἄλ(λ)αμενοιῶν, στήθι καὶ οἰκτιρον σῆμα Θράσωνος ἰδῶν.

ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ ἐν τοῖς Epigr. gr. τοῦ Kaibel ὑπ' ἀρ. 25 ἐκδοθείσῃ, στ. 4

μάρτυρες ὅσσ' ἀρετῆς (σ)τῆσα τρόπαια μά[χης].

Τὰ δὲ λοιπὰ ὅχι δυσκόλως συμπληροῦνται κατὰ τὴν γνώμην μου ὡς ἑξῆς:

Μικκιάδης τὸδ' ἄγαλ[μα] καλὸν [μ'] ἀνέθηκε καὶ υἱὸς Ἀρχερμος (σ)ο[φ]ίησιν Ἐκθεό[λ]ω ἐκτελέσαντες, οἱ Χιοί, Μέλανος⁴ πατρώιον ἄσ[τυ] νέμοντες.

H. G. LOLLING

¹ Δὲν εἶναι ἀπίθανον καὶ εἰς Ἀθήνας νὰ ᾔλθον. Συνηγορεῖ ὑπὲρ ταύτης τῆς γνώμης τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθηνίδος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀρχέρμου. Ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας κατήγετο καὶ ὁ Ἀρχερμος ὅστις τὸ τῆς Ἰφιδίης ἀνάθημα (ἴσως ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς) ἐξεπόνθησε. Προσηκόντως δὲ πιθανολογεῖται (Mitth. d. arch. Inst. XIII, σ. 122 κ. ἐ.), ὅτι ἢ ἐν τῷ ἑκτῷ αἰῶνι π. Χ. μεγάλη συρροὴ ξένων τεχνιτῶν εἰς Ἀθήνας ὀφείλεται τῇ φροντίδι τοῦ Πεισιστράτου. Ἀφορμὴν ἔδωκεν ἴσως ἢ ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου κατάκτησις τῆς Δήλου, ἣτις ἐγένετο κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (I, 64) διαρκούσης τῆς καλουμένης τρίτης τυραννίας αὐτοῦ (538–528 π. Χ.). Ὅτι δὲ καὶ πρότερον στεναὶ σχέσεις ὑπῆρχον με-

ταῖς Δήλου καὶ Ἀθηνῶν τεκμηριοῖ πρό πάντων ὁ λ' στίχος τοῦ ὑπὸ τοῦ Χίου ῥαψωδοῦ ποιηθέντος «εἰς Ἀπόλλωνα Δῆλιον» ὕμνου.

² Ἴδε Löwy ε. ἀ. σ. XVII. Ἡ ἐπιγραφή τοῦ νεωτέρου Ἀρχέρμου ἐν μέρει χιάζει εἰσέτι.

³ Ἴδε G. Meyer Griech. Gramm.² σ. 278, K. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr.² σ. 71 κ. ἐ.

⁴ Ἐπιτυχῶς εἰκασεν ὁ κ. Schöll, ὅτι ὁ Μέλας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπώνυμός τις τῆς Χίου, ἣς ὁ μέλας οἶνος ἐφημίζετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (Hist. u. Phil. Aufs. E. Curtius gew. σ. 121).